

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1975

BRNO 1977

Gefäss aus der Burgwallzeit erfasst, mit Bündeln geritzter Wellenlinien verziert und auf dem Boden mit einem leicht hervortretenden Zeichen in Form eines breiten Kreuzes versehen, das innen der umschlossenen Fläche das Bild einer Swastika ergibt. Der isolierte Fund verrät vermutlich ein gestörtes Grab.

JÁMA ZE STŘEDNÍ DOBY HRADIŠTNÍ V PROSTĚJOVĚ

/ okr. Prostějov /

Alena P r u d k á, Muzeum Prostějovska, Prostějov

V srpnu 1975 narazili dělníci při stavbě rodinného domku v ulici Vasil Škracha č. 13 v Prostějově na střepy a kosti. Při záchranném výzkumu zde byl zjištěn objekt ze střední doby hradištní. Obdélníkovitá jáma s lalokovitým výběžkem v jihovýchodním rohu měla rozměry 128 x 80 cm, mísovité prohloubené dno bylo v hloubce 145 cm pod povrchem. Hlína tvořící zásyp jámy byla velmi intenzivně černě probarvená. Přibližně uprostřed jámy ve vrstvě uhlíků leželo několik lomových kamenů a na nich střepy z části jedné nádoby. Byl to velký hrnec situlovitého tvaru, jehož výzdoba sestávala ze čtyř vstřícně postavených řad vpichované výzdoby a dvou čtyřnásobných strných vlnic na podhrdlí a ze čtyř obvodových rýh pod největší výdutí. U jižní stěny jámy byly kosti části menšího živočicha a v jihovýchodním výběžku jámy byl zlomek konské čelisti a zlomek lebeční kosti /poslední však nemusel souviset přímo s jámou/. Do střední doby hradištní byla jáma zařazena na základě keramiky.

Eine Grube aus der mittleren Burgwallzeit in Prostějov /Bez. Prostějov/. In der Vasil Škrach Gasse Nr. 13 hat man eine Grube aus der mittleren Burgwallzeit erfasst. In einer Schicht mit Holzkohlestückchen lagen einige Bruchsteine und auf diesen das Fragment eines Gefässes mit eingestochener und geritzter Verzierung. In der Nähe waren Knochen eines kleinen Tieres.

MLADOHRADIŠTNÍ POHŘEBIŠTĚ V DRAHANOVICÍCH

/ okr. Olomouc /

Vít D o h n a l, Vlastivědný ústav, Olomouc

Na upozornění V. Ostrého, předsedy MNV v Drahanovicích, že se při rekonstrukci železniční vlečky do místního cukrovaru objevují kostrové hroby, provedlo archeologické oddělení olomouckého musea na staveništi záchranný výzkum. Trasa zmíněné vlečky vychází ze stanice ČSDa obloukem k západu směruje k boční bráně, nacházející se v severozápadním rohu továrního areálu. K nálezu došlo v pruhu asi 12 m širokém a 45 m dlouhém, který vznikl po skrytí ornice severně od silnice a východně od kapličky, stojící u křižovatky. Výzkum se konal v první polovině března 1975 a bylo při něm zjištěno celkem 20 kostrových hrobů datovaných esovitými záušnicemi a denáry do 2. pol. 11. stol. Všechny hroby byly poškozeny tlakem buldozeru, kterým byla skrývka provedena až na hladinu podložní spraše, tedy do hloubky asi 80 cm pod původní úroveň. Všechny hrobové jámy byly vyplněny tmavším zásypem, který se zřetelně odlišoval od okolního podloží, takže bylo možno určit polohu i těch hrobů, které byly už před naším příchodem zničeny /hrob 9, 10 a 16/. Ze získaného půdorysu je zřejmé, že byl zachycen západní okraj pohřebiště, jehož další pokračování lze předpokládat směrem východním do prostoru, sloužícího dosud jako pole. K severu hroby nepokračovaly, neboť plocha obnažená pro budoucí kolejiště byla prázdná, zato ale jižním směrem je možné, že pohřebiště zasahovalo pod nynější silnici, i když v místě přechodu trati přes silnici žádné nálezy nebyly pozorovány. Zachycené hroby vytvářejí zřetelné skupiny, při jejichž interpretaci lze uvažovat asi o příbuzenských /rodinných?/ svazcích mezi pohřbenými. Nasvědčuje tomu skupina hrobů 12 až 15, kde dva hroby patřily dospělým osobám, jeden hrob obsahoval kostru malého a druhý odrostlého dítěte, dále hroby 4 a 5, v nichž byla pochována dospělá osoba a dítě a hroby 17 a 18, které patřily dvěma dospělým osobám. Ve skupině hrobů 1, 2, 8 a 20 jde vesměs o dospělé osoby, při čemž oba značně poškozené hroby 1 a 2 by mohly snad patřit manželské dvojici. K ověření těchto pozorování z terénu by ovšem bylo třeba antropologického rozboru, který však bude moci vycházet z materiálu velmi defektního, zvláště pokud se lebek týká, neboť ty tlakem buldozeru nejvíce utrpěly.

Všechny lépe zachované hroby obsahovaly kostry v natažené poloze na zádech, s lebkou zhruba k západu a s rukama podél těla, s výjimkou hrobů 8 a 18, kde levá ruka byla položena do klína. Hrobové jámy měly tvar protáhlého obdélníka se zaoblenými rohy bez jakýchkoliv zvláštních úprav. Kameny, zbytky dřev, příp. jiné nálezy, které by mohly souviset s důkladnější úpravou hrobové jámy, zjištěny nebyly. Pokud se hrobové vybavy týká, bylo drahanovické pohřebiště přes všechno poškození poměrně bohaté. Nejbohatší byl hrob 8, který obsahoval minci¹ /Morava, Olomoucký úděl, Ota I. Sličný, 1061-1087, denár, typ Fiala X, 6/ nalezenou po pravé straně prsní kosti a dále dvě menší masivní stříbrné záušnice u lebky. V dalších třech hrobech bylo po jednom denáru : v hrobě 5 neurčitelné zlomky pod dlaní pravé ruky, v hrobě 11 /Morava, Brněnský úděl, Konrád I., 1061-1092, denár, typ Fiala IX, 16/ nalezený pod

dlaní levé ruky a v hrobě 14 /Morava, Brněnský úděl, Konrád I. a Ota I. 1054 - 1056 - 1061, denár, typ Fiala IX, 15/ nad zápěstím pravé ruky. V pěti hrobech se našly pouze záušnice : v hrobě 6 byla u lebky 1 masivní stříbrná a 1 bronzová záušnice plátovaná stříbrem, v hrobě 9 byla při západním okraji hrobové jámy nalezena 1 malá masivní bronzová záušnice plátovaná stříbrem, v hrobě 12 ležely u lebky zlomky tenké bronzové záušnice, v hrobě 15 se našla v ústech malá tenká stříbrná záušnice a z hrobu 18 byla před zahájením výzkumu vyzvednuta 1 větší tenká záušnice ze stříbra. Ostatních dvanáct hrobů bylo bez milodarů, ovšem šest z nich / 1 - 3, 9, 10 a 16/ bylo natolik poškozených, že případné nálezy mohly uniknout pozornosti.

Mladohradištní pohřebiště se nachází v místech, kde se už při stavbě původní cukrovarské vlečky v r. 1922 přišlo na hroby lidu lužických popelnicových polí,² z nichž jsou v archeologickém oddělení olomouckého VÚ uloženy dva starolužické okříný a střepy z amfor pravděpodobně halštatského stupně.

P o z n á m k a :

- 1 Za určení numismatických nálezů děkuji dr. T. Kučerovské z numismatického oddělení MM v Brně.
- 2 F. Kovář, Archeologické nálezy v okolí olomouckém, ČVSMO 35 1924, 128.

Jungburgwallzeitliches Gräberfeld in Drahanovice /Bez. Olomouc/. Bei der Rettungsgrabung des Olmützer Museums auf dem Bauplatz des Schleppgeleises in die Zuckerfabrik in Drahanovice stiess man auf den Rand eines jungburgwallzeitlichen Gräberfeldes, das durch Denare in die zweite Hälfte des 11. Jahrhunderts datiert ist.¹ Es wurde der westliche Rand des Gräberfeldes mit 20 Körpergräbern untersucht, die mit dem Kopf nach Westen orientiert und mit den Armen längs des Körpers lagen. Die Gräber bildeten Gruppen, vermutlich nach verwandtschaftlichen /Familien?/ Bündnissen. Ausser vier Denaren /Prägungen mährischer Teilfürsten/ fand man kleine S-förmige Schläfenringe aus Silber und bronzene mit Silber plattierte. Die Schläfenringelagen bei den Schädeln und die Denare bei den Handflächen der rechten sowie linken Hand. Das anthropologische Material ist ziemlich beschädigt und wurde vorläufig nicht untersucht.

MLADOHRADIŠTNÍ NÁLEZY NA NÁMĚSTÍ REPUBLIKY V OLOMOUCI

/ okr. Olomouc /

Vít D o h n a l , Vlastivědný ústav, Olomouc

/ Obr. 26 /

Na náměstí Republiky byla v létě 1975 odstraněna stará kamenná dlažba a nahrazena novým asfaltovým povrchem. Při rekonstrukčních pracích bylo staré šterkové lože odstraněno až na hlinité podloží. V západní části nynějšího parkoviště bylo možno pozorovat v tmavé hlíně zřetelné skvrny ještě tmavší zeminy a v nich porůznu rozptýlené střepy. Většinu zachráněného materiálu lze datovat do 10. - 12. stol. a jen několik málo nálezů je mladších. Zmíněné skvrny naznačují přítomnost pravděpodobně sídlištních objektů v prostoru jihovýchodně od kašny Tritonů. Ve východní části obnažené plochy, tedy od kašny směrem k budově hlavní pošty, byla situace značně nepřehledná. Zřetelná byla pouze torsa kamenných zdí, vystupujících k povrchu. Zdivo asi souvisí s původní zástavbou v okolí raněgotického kostela P. Marie na Předhradí, který bývá lokalizován dále k východu do úrovně nynější zástavby.¹ Záchranný výzkum nemohl být pro rychlý postup prací proveden.

Na náměstí Republiky bylo při kladení telefonního vedení v r. 1974 porušeno základové zdivodvou mohutných kamenných zdí, směřujících od kašny zhruba jihovýchodním směrem. Obě zdi byly navzájem rovnoběžné, pokud lze při poměrně úzkém výkopu pro vedení soudit.

P o z n á m k a :

- 1 V. Nešpor, Dějiny Olomouce, Brno 1936, 24.

Jungburgwallzeitliche Funde auf dem Platz der Republik in Olomouc /Bez. Olomouc/. Bei der Ersetzung des alten Pflasters mit einer Asphaltdecke hat man am Platz der Republik westlich von dem Tritonenbrunnen Spuren von Siedlungsobjekten beobachtet, die nach dem Scherbenmaterial in das 10. - 11. Jahrhundert datiert sind. Im östlichen Teil des Platzes

P Ř E H L E D V Ý Z K U M Ů 1 9 7 5

Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík
Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby : Doc. dr. B. Klíma, A. Životská
Na titulním listě : nádobka z velatického žárového hrobu ze Šlapanic
Tisk : Geografický ústav ČSAV v Brně
Evidenční číslo : ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejně